

Култура религија I разреди

Предметни професор: Весна Гаврић

Е-маил: gavric.vesna@outlook.com

Ученици који долазе на час: 16.2.2021. – Iб- претчас – клуб ученика

18.2.2021. I9 - претчас – клуб ученика

Обред (ритуал) и култ

Обред или ритуал је вјерска радња која искључује форму рационалности. Ритуал потиче од латинске ријечи *ritus*, што значи религиозни обичај, обред. У обројним одређењима појма ритуала издвојићемо само неке од дефиниција. Према Олегу Мандићу, ритуал је формални религијски чин који се врши по правилима која одређује руководство институционалне религије да би се јавно испољило поштовање божанства, светаца или неких других натприродних сила које обожавају вјерници. Неки од најпознатијих обреда су: обреди именовања (давање имена новорођенчету), обред обрезивања мушке дјече у јеврејској и исламској религији, обреди при склапању брака, обреди причести, календарски обреди попут одржавања карневала и сл. Кетрин Бел наводи шест основних врста ритуала: *ритуални прелаза* (рођења, вјенчања, сахране, инкарнације у одрасло доба), *календарски* (прате сезонске промјене у природи) и *комеморативни ритуали*, *ритуали размјене и заједништва* (ритуал у којима се приноси жртва, поклон божијој сили), *ритуали причешћа*, *ритуали гозвбе*, *поста и фестивала*, *политички ритуали*.

Култ је скуп радњи с циљем обожавања неког предмета, бића или појаве који нису производ маште јер су чулно доступни. Култ се може одредити и као обожавање бића, предмета или појава којима човјек придаје натприродне моћи. На основу реченог произилази да имамо култове природе, култове животиња, култове костију и сл. Кроз свој истраживачки рад српски етнолог Веселин Чајкановић утврдио је да је за српску културу важан култ вука. Објаснио је то вјеровањем да је вук митски представник српског народа и да је он снажно утицао на њихову свијест. То објашњава основом вук у бројним именима и презименима још од претхришћанског времена до данашњих дана. Уз појам славе, ова основа данашњих имена и презимена је најбројнија. Име Вук једно је од најстаријих и најчешћих имена јер се вјеровало да ће онај ко носи име тотемске животиње бити заштићен од сваког зла. Култ дрвећа и култ биљака једини су од старих култова са којима се и данас сусрећемо јер имају битно мјесто у култури и значајну симболику. Култ церовог дрвета у православном хришћанству и данас је заступљен, а о томе најубједљивије говори бадњак, коме се о Бадњој вечери приносе жртве, упућују поздраве и молитве и који се третирају не као дрво него као божанство које се прописно спаљује да би се поново родило. У исламу као религији познат је култ камена, захваљујући обожавању и вјеровању да је Црни камен у Меки пао на Земљу из раја. Црни камен налази се углављен у зид Кабе, најстарије исламске грађевине, која се налази у

дворишту Велике џамије у Меки и која је циљ и одредиште исламског хаџа. Обредне радње, за разлику од културних које се врше тачно одређеним временским периодима, спроводе се по потреби.